ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **D. H. P.,** proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2017, č. j. 60 Az 83/2017 – 26,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2017, č. j. 60 Az 83/2017 - 26, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Podanou žalobou se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí ze dne 15. 11. 2017, č. j. OAM 161/LE-LE05-LE26-2017, jímž žalovaný rozhodl, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Současně žalobce požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, a to Mgr. Ing. Jakuba Backy. Návrh odůvodnil tím, že uvedený advokát se zabývá cizineckým a azylovým právem, podílí se na poskytování právní pomoci v zajišťovacích zařízeních pro cizince a s případem byl již seznámen, neboť žalobce zastupuje v řízeních před Krajským soudem v Ústí nad Labem a Krajským soudem v Plzni. K doložení svých tvrzení žalobce připojil mj. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 10. 2017, č. j. 41 A 8/2017 – 17, a usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 16. 11. 2017, č. j. 17 A 146/2017 - 19, kterými byl žalobci pro řízení o žalobách směřujících proti rozhodnutím o jeho zajištění ustanoven zástupcem Mgr. Ing. Jakub Backa.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 12. 12. 2017, č. j. 60 Az 83/2017 – 26, ustanovil zástupcem žalobce Organizaci pro pomoc uprchlíkům, z. s., se sídlem Kovářská 939/4,

Praha 9 (dále jen „organizace“). V odůvodnění k návrhu na ustanovení Mgr. Ing. Jakuba Backy soud uvedl, že mu nevyhověl, neboť uvedená organizace poskytuje právní poradenství osobám nacházejícím se v zařízení pro zajištění cizinců a souhlasila s ustanovením v dané věci, přičemž je nutno vzít v potaz i kritérium hospodárnosti (organizaci jsou hrazeny pouze její prokázané hotové náklady; ustanovený advokát však má právo na náhradu všech nákladů včetně odměny). Pracovníci organizace jsou nadto schopni poskytovat stejně kvalifikované služby jako advokáti a specializují se na právní pomoc cizincům.

II.

[3] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost. Podle stěžovatele měl krajský soud vyhovět jeho návrhu, neboť byly dány rozumné důvody, aby mu byl ustanoven Mgr. Ing. Jakub Backa. Uvedený advokát byl stěžovateli ustanoven Krajským soudem v Ústí nad Labem v řízení žalobě proti rozhodnutí o zajištění. Stěžovatel má k tomuto advokátovi vybudovánu důvěru a je s ním v kontaktu. Měl by mu tudíž být ustanoven i pro řízení o žalobě proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany. Argumentace krajského soudu ohledně hospodárnosti řízení nemůže obstát, protože činnost organizace je rovněž financována z veřejných rozpočtů. Argumentace krajského soudu by vedla k tomu, že by obdobné subjekty byly ustanovovány ve všech cizineckých věcech, čímž by bylo eliminováno právo na advokátní zastoupení.

III.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že stížnost směřuje výhradně do procesního postupu krajského soudu. Proto posouzení důvodnosti a správnosti napadeného usnesení ponechává na úvaze Nejvyššího správního soudu s tím, že k předmětné problematice je k dispozici ustálená judikatura tohoto soudu.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost je důvodná.

[7] Podstatou kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatele s tím, že mu krajský soud neustanovil konkrétního zástupce z řad advokátů, kterého požadoval ustanovit pro řízení před krajským soudem.

[8] Judikaturní vývoj v této otázce byl sjednocen rozsudkem rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141, publ. pod č. 1995/2010 Sb. NSS. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud vymezil, v jakých případech bude zpravidla namístě vyhovět návrhu žalobce na ustanovení konkrétního zástupce.

[9] Rozšířený senát (mimo jiné) konstatoval, že typicky účastník řízení navrhuje ustanovení určité konkrétní osoby tehdy, má-li k ní z určitých důvodů vybudován vztah důvěry, z něhož vyvozuje, že právě ona bude řádně hájit jeho zájmy; důvěra je přitom jedním ze základních atributů vztahu mezi advokátem a jeho klientem. Podle závěrů rozšířeného senátu uvedený vztah důvěry typicky vznikne tehdy, zabýval-li se navrhovaný zástupce věcí účastníka řízení již dříve (například v jiném řízení před orgány veřejné moci), zastupoval-li jej v jiné jeho věci, je-li z jiných důvodů obeznámen více než jiné osoby s jeho věcí či s jejími významnými aspekty nebo má-li určité specifické vlastnosti, schopnosti či dovednosti (kupříkladu specializaci, znalost mateřského jazyka účastníka), které jsou předpokladem pro to, že by mohl ve věci účastníka řízení s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem vystupovat účinněji než jiné osoby.

[10] Naopak důvod návrhu účastníka (požadující ustanovení konkrétního advokáta) nevyhovět je podle rozšířeného senátu dán typicky tehdy, shledá-li soud okolnosti svojí povahou či významem převažující nad respektováním byť rozumných a věcně oprávněných důvodů uvedených účastníkem. Kupříkladu může jít o neúměrnou vzdálenost míst konání soudního řízení či místa pobytu účastníka, která by mohla působit komunikační obtíže, či přílišnou vytíženost navrhovaného zástupce (v podrobnostech nyní zdejší soud odkazuje na citované rozhodnutí rozšířeného senátu). Rozšířený senát rovněž zdůraznil, že nevyhoví-li soud návrhu účastníka řízení na ustanovení konkrétního zástupce, je povinen své rozhodnutí přezkoumatelným způsobem odůvodnit.

[11] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že usnesení krajského soudu je s uvedeným rozsudkem rozšířeného senátu v rozporu. Stěžovatel v návrhu na ustanovení zástupce totiž primárně poukazoval právě na to, že jej požadovaný zástupce zastupuje v jiném řízení (a s jeho věcí je tedy seznámen). Stěžovatelem uvedený důvod tedy plně odpovídal shora citovanému rozsudku rozšířeného senátu, přičemž krajský soud nepřednesl v odůvodnění relevantní důvody, pro které by ve smyslu rozsudku rozšířeného senátu neměl být stěžovateli ustanoven jím zvolený zástupce. Uváděl-li krajský soud, že organizace poskytuje právní poradenství v zařízeních pro zajištění cizinců a její pracovníci se na toto poradenství specializují, konstatuje zdejší soud, že je mu z úřední činnosti známo, že Mgr. Ing. Jakub Backa se taktéž zabývá cizineckým právem a dojíždí do zařízení pro zajištění cizinců. Ani argumentace krajského soudu stran finanční stránky zastupování nemůže převážit nad relevantními důvody pro ustanovení Mgr. Ing. Jakuba Backy. Tímto výkladem by došlo k úplnému popření advokátního zastoupení v cizineckých věcech, neboť by vždy musela být z důvodu hospodárnosti ustanovena organizace (ať by byl důvod pro ustanovení konkrétného zástupce jakýkoliv). Takový výklad nemůže s ohledem na shora citovaný rozsudek rozšířeného senátu obstát.

[12] I další judikatura Nejvyššího správního soudu (navazující na shora označený rozsudek rozšířeného senátu) se obdobným postupem krajských soudů ostatně již zabývala a shledala jej nezákonným. Viz rozsudky ze dne 31. 7. 2017, č. j. 5 As 179/2017 - 20, ze dne 14. 7. 2017, č. j. 5 As 135/2017 - 25, ze dne 30. 11. 2017, č. j. 4 As 222/2017 - 23, či ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 326/2017 - 18), kterými byla zrušena obdobná usnesení krajských soudů (jimiž nebyl žalobcům v řízení o žalobě ustanoven konkrétní zástupce). Např. v posledně označeném rozsudku ze dne 14. 12. 2017, č. j. 3 As 326/2017 - 18, Nejvyšší správní soud uvedl, že „*stěžovatel požádal o ustanovení konkrétního zástupce (...)*

zejména s odkazem na existující ustanovení uvedeného zástupce v souvisejícím řízení o žalobě proti rozhodnutí o stěžovatelově zajištění, což doložil stejnopisem předmětného usnesení Městského soudu v Praze. Tento důvod plně odpovídá objektivním podmínkám pro vznik vztahu vzájemné důvěry advokáta a klienta, zformulovaným v citovaném rozhodnutí rozšířeného senátu. Navíc se též ustanovení téhož zástupce, který již zastupuje stěžovatele v probíhajícím soudním řízení, jež svou povahou zjevně souvisí s řízením probíhajícím v posuzované věci, jeví být již z logiky věci účelným pro průběh obou řízení."

[13] Obdobně i v nyní projednávané věci stěžovatel požadoval ustanovit konkrétního zástupce z důvodu, že je s jeho situací již obeznámen z jiného řízení (zastupuje stěžovatele v řízeních před Krajským soudem v Ústí nad Labem a Krajským soudem v Plzni ve věcech žalob směřujících proti rozhodnutím o zajištění), k čemuž doložil mj. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 10. 2017, č. j. 41 A 8/2017 – 17, a usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 16. 11. 2017, č. j. 17 A 146/2017 - 19, kterými byl stěžovateli pro řízení o žalobách směřujících proti rozhodnutím o jeho zajištění ustanoven zástupcem Mgr. Ing. Jakub Backa.

[14] Nejvyšší správní soud dodává, že rozumí důvodům, které vedly krajský soud k jeho postupu, s ohledem na shora uvedenou judikaturu však nemohl jeho postup aprobovat. Nejvyšší správní soud dodává i to, že je mu znám rozsudek ze dne 23. 11. 2017, č. j. 7 As 342/2017 - 20, v něm však nebyla posuzována identická situace, a proto jej nebylo možno na nyní projednávanou věc aplikovat.

[15] Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené napadené usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud je v dalším řízení vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.).

[16] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. února 2018

Mgr. David Hipšr
předseda senátu